

Mariana Enriquez

Ce-am pierdut în foc

Traducere din limba spaniolă
de Marin Mălaicu-Hondrari

CUPRINS

Copilul jegos	7
Hosteria	43
Anii toxici	61
Casa Adelei	81
Piticul Clăpăug	101
Pânza de păianjen	117
Sfârșit de an școlar	151
Nici urmă de carne pe noi	161
Curtea interioară a vecinului	169
În ape negre	201
Verde roșu portocaliu	227
Ce-am pierdut în foc	241

COPILUL JEGOS

Părinții mei cred că-s nebună pentru că am ales să trăiesc în casa care a aparținut bunicilor din partea tatălui, în cartierul Constitución, o măgăoaie de piatră și uși de fier vopsite în verde, dând în strada Virreyes, cu elemente art déco și mozaic vechi pe jos, atât de tocit încât, dacă mi-ar da prin cap să încui toate încăperile, aș putea inaugura un patinoar. Faza e că mereu mi-a plăcut la nebunie casa asta și îmi amintesc că atunci când eram mică și au închiriat-o unui cabinet de avocatură am fost foarte supărată. Îmi lipseau atât de mult ferestrele înalte și patio-ul interior care părea o grădină secretă și eram frustrată pentru că atunci când intram pe ușă nu mai puteam trece pragul ca la mine acasă. Nu-mi era cine știe ce dor de bunică-meu, un bărbat tăcut care abia dacă zâmbea și niciodată n-avea chef de joacă. Când a murit, nici măcar n-am plâns. Dar am plâns mult mai mult după moartea lui, atunci când, pentru o perioadă, am pierdut casa.

După cabinetul de avocatură a urmat un cabinet stomatologic, pentru ca, într-un sfârșit, să fie închiriată redacției unei reviste de călătorii care a falimentat în mai puțin de doi ani. Casa era frumoasă, bine gândită și se afla într-o stare destul de bună ținând cont de vechimea ei; numai că, în perioada aia, nimeni sau aproape nimeni nu mai voia să se stabilească în cartierul nostru. Redacția revistei de călătorii o închiriasse numai pentru că era foarte mică chiria la vremea aia. Dar asta nu a fost suficient pentru a salva revista de la faliment și cu siguranță nu a ajutat nici faptul c-au fost jefuiți la câteva luni după ce se mutaseră și s-a furat totul de prin birouri: hoții au luat computerele, un cuptor cu microunde, până și o imprimantă care cântărea o tonă.

Constitución e cartierul gării pe unde trec trenurile care intră în oraș dinspre sud. În secolul al XIX-lea a fost zona în care trăia aristocrația din Buenos Aires, de aceea există astfel de case, cum e cea a familiei mele; iar de cealaltă parte a gării, în Barracas, există mult mai multe astfel de vile transformate în hoteluri sau aziluri de bătrâni, ori gata să se prăbușească. În 1887, familiile aristocrate s-au refugiat în nordul orașului, fugind din calea febrei galbene. Puține s-au mai întors, aproape niciuna. Treptat, familiile negustorilor bogați,

precum bunicul meu, au fost în stare să cumpere casele de piatră cu gargui și mânere de bronz la ușa de la intrare. Însă cartierul a rămas marcat pentru totdeauna de fugă, de părăsire; un loc nedorit.

Și e tot mai rău.

Însă dacă știi să te miști, dacă-i înțelegi dinamica, rutina, nu e periculos. Sau e mai puțin periculos. Știu că vineri noaptea, dacă ajung în Plaza Garra, pot să nimeresc în mijlocul unei lupte între mai mulți posibili bătauși: traficanții începători din strada Ceballos care-și apără teritoriul de alți pretendenți și îi hăituiesc pe veșnicii îndatorați; dependenții atât de prăjiți încât se supără din orice și încep să arunce cu sticle; travestitele bete și obosite care își apără și ele bucățica lor. De asemenea, știu că dacă mă întorc acasă pe bulevard există șanse mai mari să mă atace hoții decât dacă mă întorc pe strada Solís, chiar dacă bulevardul e mult mai bine luminat, iar Solís, pe lângă faptul că are mai puține lămpi stradale, multe dintre ele sunt sparte: cine cunoaște cartierul, știe și strategiile astea. De două ori m-au atacat hoții pe bulevard, de fiecare dată au fost niște băieți care au venit în goană, mi-au smuls poșeta și m-au trântit la pământ. Prima dată am depus o plângere la poliție; a doua oară știam deja că n-are niciun rost, că poliția îi lăsa să fure pe bulevard, până la pasarela autopistei – așadar, vreo trei

cvartale lăsate pe mâna lor – la schimb pentru favorurile făcute de adolescenți polițiștilor. Există câteva șmecherii pentru a te putea mișca liber în cartierul ăsta, iar eu le stăpânesc la perfecție, deși, bineînțeles, oricând poate apărea ceva imprevizibil. Ideea e să nu-ți fie teamă, să-ți faci câțiva prieteni-cheie, să-i saluți pe vecini, chiar dacă sunt niște delicvenți – ba cu atât mai mult cu cât sunt delicvenți –, să mergi cu capul sus, cu ochii sârmă la tot ce mișcă.

Îmi place cartierul ăsta. Nimeni nu înțelege de ce. Eu da: mă face să mă simt hotărâtă, isteată, în priză. Puține locuri ca acesta au mai rămas în Buenos Aires care, în afară de zonele de la periferie, e tot mai plin de bunăstare, mai civilizat, mustind de viață și, în ciuda imensității lui, e un oraș simplu de trăit în el. Constitución nu e simplu, dar e minunat, cu toate casele care odată au fost luxoase, iar acum par niște temple abandonate, ocupate de barbari care habar n-au că între pereții aceia cândva s-au înălțat ode aduse zeilor.

Sunt și mulți oameni care trăiesc pe stradă. Nu chiar atâtea ca în Plaza Congreso, aflată la vreo doi kilometri de locuința mea; acolo e o adevărată tabără, chiar în fața clădirilor legislative, ignorată cu desăvârșire, însă în același timp atât de vizibilă încât, în fiecare noapte, apar grupuri de voluntari care împart mâncare, verifică starea de sănătate a

copiiiilor, distribuie păături iarna și apă rece vara. În Constitución, oamenii străzii sunt lăsați în voia sorții, rareori li se dă câte o mână de ajutor. Peste drum de casa mea, într-un colț unde pe vremuri era o băcănie, iar acum e o casă ferecată pentru ca nimeni să nu o poată ocupa, cu ușile și ferestrele zidite cu cărămidă, trăiește o femeie tânără împreună cu băiețelul ei. E gravidă, trebuie să fie în primele luni de sarcină, deși nu știi niciodată când e vorba despre astfel de mame dependente de droguri, căci toate sunt foarte slabe. Copilul să tot aibă vreo cinci ani, nu merge la grădiniță, își petrece ziua la metrou, vânzând cartoline cu biserica San Expedito. Știu asta pentru că într-o seară, când mă întorceam din centru spre casă, l-am văzut în vagon. Are o metodă cât se poate de tulburătoare: după ce le oferă călătorilor cartolina, îi obligă să dea mâna cu el, o strângere scurtă și soioasă, iar uneori chiar îi pupă pe obraz. Călătorii își reprimă mila și scârba: copilul e jegos și pute. Dar n-am văzut niciodată pe nimeni atât de milos încât să-l scoată de la metrou, să-l ducă acasă, să-i facă o baie, să sune la asistența socială. Oamenii dau mâna cu el și cumpără cartolina. El e mereu încruntat, iar atunci când vorbește vocea îi e egală și moale; e răcit mai tot timpul și uneori fumează împreună cu alți copii de la metrou sau din cartierul Constitución.

Într-o seară am mers împreună de la stația de metrou până la mine acasă. Nu a scos o vorbă, dar am mers unul lângă celălalt. L-am întrebat niște aiureli, câți ani are, cum îl cheamă; nu mi-a răspuns. Nu era un copil dulce, nici drăgăstos. Totuși, când am ajuns în dreptul casei mele, m-a salutat.

— Pa, vecino, mi-a zis.

— Pa, vecine, i-am răspuns.

* * *

Copilul jegos și mama lui dorm pe trei saltele atât de uzate, încât, puse una peste alta, au aceeași înălțime cât o saltea normală. Femeia își ține puținele haine în niște saci de gunoi negri și mai are și un rucsac plin cu tot felul de lucruri pe care n-am apucat niciodată să le văd. Nu se clintește din colțul ei, stă acolo și cerșește cu o voce lugubră și monotonă. Nu-mi place deloc de ea. Nu doar pentru că e iresponsabilă, fumează țigări de foi, și scrumul îi cade pe burta de gravidă, ori pentru că niciodată n-am văzut-o purtându-se frumos cu fiul ei, copilul jegos. Mai e ceva ce nu-mi place la ea. I-am spus prietenei mele, Lala, în timp ce mă tunde în casa ei într-o luni, în zi de sărbătoare. Lala e coafeză, dar a trecut destul de multă vreme de când nu mai lucrează într-un salon: nu-i plac șefii, zice. Câștigă mai mult și e mai liniștită în apartamentul ei.

Dar, ca frizerie, locuința are câteva neajunsuri. De pildă, apa caldă care ajunge cu intermitențe pentru că centrala funcționează aiurea și, uneori, când îmi spală părul după ce m-a vopsit, mă trezesc cu un jet de apă rece peste cap de mă face să țip fără să vreau. Ea își dă ochii peste cap și zice că toți instalatorii sunt niște șarlatani, că îi cer bani în avans și nu mai revin niciodată. O cred.

— Femeia aia e un monstru, fată, strigă ea în timp ce aproape că-mi arde scalpul cu vechiul ei uscător de păr. Mă doare și atunci când îmi aranjează şuvițele cu degetele ei butucănoase. Cu ani în urmă, Lala s-a hotărât să fie femeie și braziliancă, deși se născuse bărbat și uruguayan. Acum a ajuns cea mai bună coafeză travestit din cartier și a renunțat la prostituție; când lucra pe stradă, falsul ei accent portughez o ajuta să-și seducă clienții, însă acum nu mai are sens. Dar degeaba, pentru că s-a obișnuit atât de mult încât uneori vorbește la telefon în portugheză sau, atunci când se enervează, ridică brațele spre cer și cere răzbunare sau milă de la Pomba Gira, sfântul ei personal, căruia i-a ridicat un micuț altar într-un colț al încăperii în care tunde, chiar lângă computerul deschis mereu pe chat.

— Deci și ție ți se pare un monstru.

— Îmi dă fiori când o văd, fată. E ca o vrăjitoare, nu știu cum să zic.

— De ce zici asta?

— Spun și eu ce aud. Umblă vorba prin cartier că face orice pentru bani, că merge la întâlniri cu vrăjitoare.

— Du-te tu, Lala, ce vrăjitoare! Aici nu-s vrăjitoare, nu mai crede toate prostiile.

M-a tras de păr și mi s-a părut că a făcut-o intenționat, însă și-a cerut scuze. Dar a făcut-o intenționat.

— Tu habar n-ai ce se întâmplă *cu adevărat* p-aici, fată. Tu locuiești aici, dar ești din altă lume.

Într-un fel are dreptate, deși nu-mi place să-mi vorbească așa. Mă deranjează că ea, cu maximă sinceritate, mă așază unde mi-e locul, femeia din clasa de mijloc care se crede curajoasă pentru c-a hotărât să locuiască în cel mai periculos cartier din Buenos Aires. Otez.

— Ai dreptate, Lala. Dar, na, trăiește peste drum de mine, știu că nu se mișcă niciodată de pe saltelele alea, stă numai acolo.

— Tu lucrezi multe ore pe zi, n-ai de unde să știi ce face. Și nici noaptea nu știi ce face. Oamenii din cartierul ăsta, draga mea, sunt... cum se spune? Nici nu-ți dai seama când se reped la tine.

— Silențioși ca șerpii?

— Da, da, așa. Ai un vocabular de invidiat, nu-i așa, Sarita? E cultă, nu?

De vreo cincisprezece minute, Sarita așteaptă ca Lala să termine cu părul meu, dar n-o deranjează s-aștepte. Se uită prin reviste. Sarita e un traves-tit tânăr, frumos foc care se prostituează pe strada Solís.

— Ia spune-i, Sarita, povestește-i ce mi-ai po-vestit mie.

Dar Sarita strânge din buze ca o divă dintr-un film mut, nu are chef să-mi povestească nimic. Mai bine așa. Nu vreau să ascult poveștile de groază din cartier. Toate-s trase de păr și credibile în același timp, dar nu prea mă sperie, cel puțin nu în timpul zilei. Noaptea, când stau trează mai mult timp, încercând să profit de liniște și să termin treburi pe care le-am tot amânat, mi se întâmplă să-mi amin-tesc de poveștile care se spun în șoaptă. Atunci ve-rific dacă ușile de la intrare și de la balcon sunt bine închise. Iar uneori rămân cu privirea ațintită de-a lungul străzii, privind mai ales înspre colțul unde dorm copilul jegos și mama lui, absolut nemișcați, ca niște leșuri anonime.

* * *

Într-o noapte, după cină, am auzit soneria. Ciudat: aproape nimeni nu trece pe la mine la o asemenea oră. Mai puțin Lala, în unele nopți când se simte singură, și atunci stăm amândouă și

ascultăm melodii triste și bem whisky. M-am uitat pe fereastră să văd cine e – în cartierul ăsta nimeni nu deschide ușa imediat când sună soneria, mai ales noaptea târziu – și am văzut că era copilul jegos. Am dat fuga după chei și i-am deschis să intre. Plânse-se, îl trădau urmele lăsate de lacrimi de-a lungul obrazilor lui murdari. A intrat în grabă și s-a dus până la ușa sufrageriei, dar acolo s-a oprit, ca și cum ar fi așteptat să-i dau voie să intre. Sau ca și cum i-ar fi fost frică să meargă mai departe.

— Ce s-a întâmplat? l-am întrebat.

— Mama nu s-a mai întors, a zis.

Avea vocea mai puțin aspră, dar tot nu suna ca a unui copil de cinci ani.

— Te-a lăsat singur?

A dat din cap că da.

— Ți-e frică?

— Mi-e foame, mi-a răspuns el. Sigur că îi era și teamă, numai că trecuse deja prin destule în viață încât să nu recunoască asta în fața unui străin care mai avea și casă, o casă frumoasă și imensă, chiar în fața adăpostului lui.

— Bine, i-am zis. Intră.

Era desculț. Ultima dată când îl văzusem avea niște încălțări destul de noi. I-o fi fost prea cald cu ele? Sau i le-o fi furat cineva peste noapte? Nu am vrut să-l întreb. I-am făcut semn să se așeze pe

un taburet și am pus în cuptor niște orez cu pui. Până s-a încălzit mâncarea, am uns cu unt o felie de pâine de casă. A mâncat-o uitându-se în ochii mei, foarte serios, liniștit. Îi era foame, dar nu părea să fie chiar lihnit.

— Unde s-a dus mama ta?

A ridicat din umeri.

— Dispare des?

A ridicat iarăși din umeri. Mi-a venit să-l scutur puțin, dar imediat mi s-a făcut rușine. Avea nevoie de ajutor, nu de satisfacerea curiozității mele. Totuși, ceva din atitudinea lui tăcută mă călca pe nervi. Aș fi vrut să fie un copil politicos și încântător, nu copilul ăsta antipatic și jegos care mânca pui cu orez, mestecând lent, savurând fiecare înghițitură și râgâind după ultima gură de Coca-Cola, pe care a băut-o pe nerăsuflăte, și a mai cerut. Nu aveam nimic la desert, dar știam că vara, chioșcul de înghețată de pe bulevard era deschis până după miezul nopții. L-am întrebat dacă ar vrea să mergem la o înghețată și a zis că da, cu un zâmbet care i-a schimbat complet trăsăturile feței; avea dinți mici, iar unul din partea de jos stătea să-i cadă. Mi-era puțin teamă să ies atât de târziu, mai ales pe bulevard, însă zona chioșcului de înghețată era de obicei un teritoriu neutru, acolo nu se fura mai niciodată și nici nu aveau loc bătăi.